



ORG.NR 802461-0852 – [HTTPS://WWW.DFRI.SE](https://www.dfri.se) – DFRI@DFRI.SE

DFRI
Box 3644
SE-103 59 STOCKHOLM

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 2025-02-05

Remiss av promemorian Kompletterande bestämmelser till EU:s mediefrihetsförordning (Ds 2024:28)

Inledning

Föreningen för Digitala Fri- och Rättigheter (:DFRI), en förening som värnar digitala fri- och rättigheter, lämnar härmed sina synpunkter på "Ku2024/01101 Remiss av promemorian Kompletterande bestämmelser till EU:s mediefrihetsförordning (Ds 2024:28)". Utredningens förslag innehåller förändringar av lagstiftningen om mediefrihetsförordning som, om de genomförs, kan innebära långtgående konsekvenser för enskildas rätt till integritet, rättssäkerhet och förtroendet för myndigheterna. DFRI föreslår att skydda alla medborgare lika mycket och förbjuda alla aktörer från inkräktande övervakningsprogramvaror (spionprogram) som exempelvis Pegasus. Att endast lagstifta om en krets av skyddade personer som journalister riskerar bryta källskyddet och inskränker grundläggande rättigheter som skyddas enligt regeringsformen och Europakonventionen.

Rätten till integritet – en fundamental mänsklig rättighet

Rätten till integritet är en grundläggande mänsklig rättighet som skyddas av såväl regeringsformen (2 kap. 6 §) som artikel 8 i Europakonventionen.

Föreningen för Digitala Fri- och Rättigheter vill kommentera särskilt på avsnitt 4.2 "Skydd för journalisters källor" och särskilt de saker som har att göra med spionprogram, så kallad "hemlig dataavläsning". Där tolkar föreningen det som om utredningen tänkt att staten inte får installera spionprogram på journalisters enheter. Det räcker inte som skydd eftersom att journalister kan behöva prata med källor som är avlyssnade och inte är skyddade personer och då förstör det ändå källskyddet och mediefriheten. Det budskap som DFRI vill framföra är att om "hemlig dataavläsning" tillåts så skadar det skyddet för journalisters källor, även om spionprogrammen inte installeras på just journalistens egen enhet. Att tillåta "hemlig dataavläsning" är fortfarande odemokratiskt, inskränker individens rätt till integritet, rentav farligt, och försämrar kraftigt skyddet för journalisters källor.

Inkräktande övervakningsprogramvaror (spionprogram)

En bra sak som föreningen kan notera är att utredningen faktiskt nämner ordet "spionprogram" i texten på några ställen, exempelvis står det på sida 34:

"inkräktande övervakningsprogramvara (sk. spionprogram) inte får användas mot någon som ingår i kretsen av skyddade personer"

Det är bra att ordet spionprogram används eftersom det tydliggör att det här handlar om att staten spionerar på människor mot deras vilja, samtycke, lagstadgade rättigheter och friheter. Värt att notera är också att även människor som inte är misstänkta för något brott kan utsättas för detta. Det räcker dock inte att göra ett försök till positiv särbehandling och undanta "kretsen av skyddade personer", om bara journalister (eller PEP) ingår i den kretsen och inte journalisters källor som journalister kommunicerar med. Om spionprogram installerats på källans enhet så är källskyddet ändå förstört. Då är mediefriheten inskränkt och bruten.

Forskning visar även att massövervakning leder till självzensur bland människor och därför behöver skyddet mot inkräktande övervakningsprogramvaror gälla alla ([Chilling Effects: Online Surveillance and Wikipedia Use](#), Berkeley Technology Law Journal, Vol. 31, No. 1, p. 117, 2016).

Det bör även ifrågasättas vem eller vilka som blir i slutändan ansvariga för aktiviteterna, när övervakningsoperationerna går fel och blir olagliga. Det bör även förbjudas utifrån risken att tekniken faller i fel händer och används av exempelvis gängkriminella genom infiltratörer inom rättsväsendet.

Sammanfattning

DFRI anser att inkräktande övervakningsprogramvara på något material, någon digital enhet, maskin eller något verktyg ska förbjudas att installeras, inte bara för enbegränsad krets av skyddade personer, utan självklart inkludera alla människor - medborgare, invånare så väl turister som skattebetalare för att ge alla lika skydd. Endast på det sättet kan det upprättas och upprätthållas skydd för journalister och deras källor.

Mattias Axell
Ordförande
Föreningen för Digitala Fri- och Rättigheter
<https://www.dfri.se/>